

Eindrapport

NATUURTOETS NATUURONTWIKKELING TEN NOORDEN VAN DE N201 TE UITHOORN

Adviesbureau

Mertens

Eindrapport

NATUURTOETS NATUURONTWIKKELING TEN NOORDEN VAN DE N201 TE UITHOORN

rapport 2010.1088

juni 2010

In opdracht van:
Provincie Noord-Holland
Postbus 205
2050 AE OVERVEEN

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en ecotoxicologie

Bezoekadres: Dr. Willem Dreeslaan 1 te Bennekom
Postadres: Postbus 367, 6700 AJ te Wageningen

T: 0317-428694
M: 06-29458456
E: info@adviesbureau-mertens.nl
I: www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Wageningen, 2010.

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

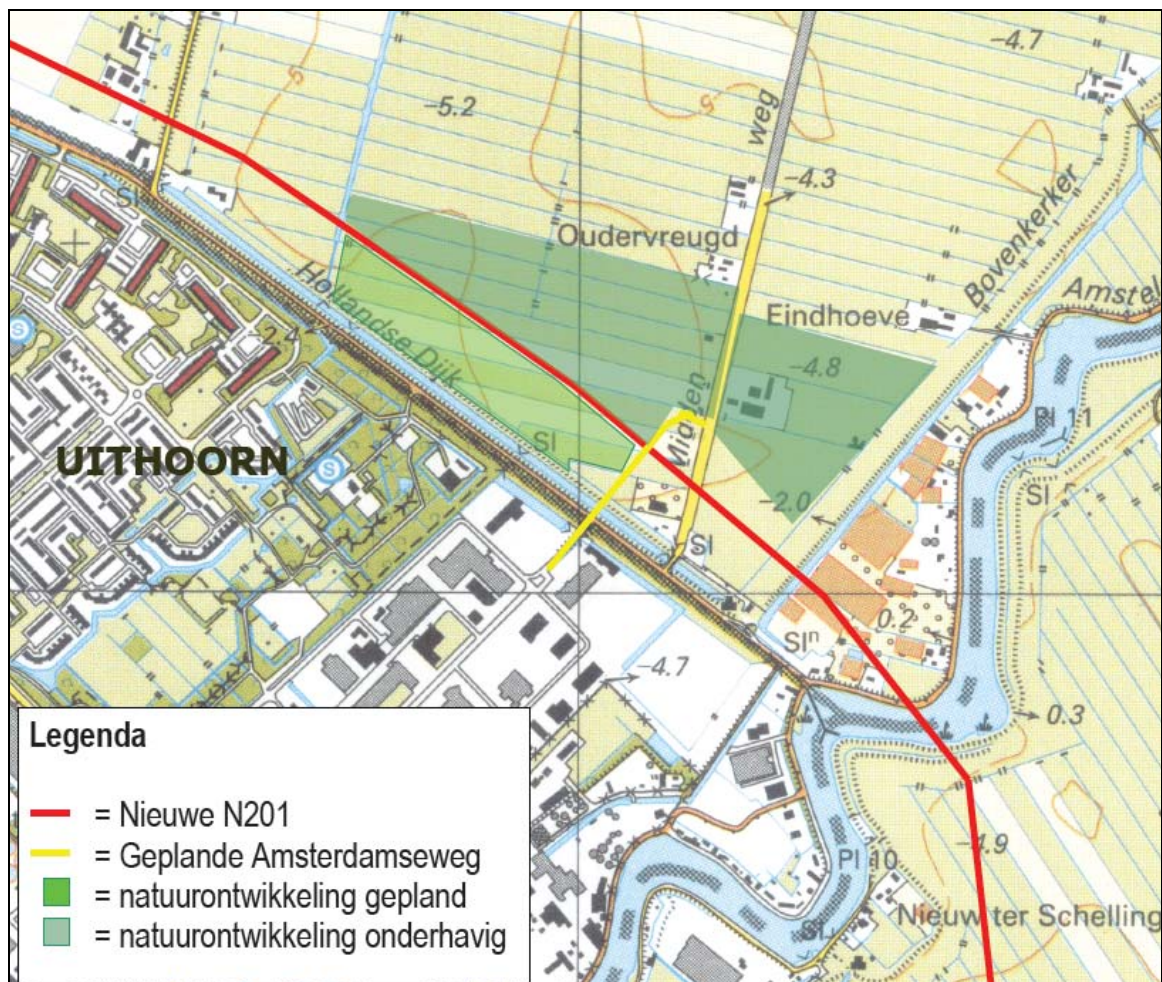
INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	2
1.1 INLEIDING	2
1.2 HET PLANGEBIED EN DE PLANSITUATIE.....	3
1.3 VRAAGSTELLINGEN VAN HET ONDERZOEK	3
1.4 OPBOUW VAN DIT RAPPORT	3
2. FLORA- EN FAUNAWET	4
2.1 FLORA- EN FAUNAWET	4
2.2 RODE LIJST	5
3. METHODE.....	6
3.1 VELDBEZOEK	6
3.2 BESTAANDE GEGEVENS	6
4. BESCHERMDE SOORTEN EN EFFECTEN	7
4.1 FLORA EN VEGETATIE.....	7
4.2 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN	7
4.3 VLEERMUIZEN.....	7
4.4 BROEDVOGELS	7
4.5 AMFIBIEËN.....	8
4.6 VISSSEN.....	8
4.7 REPTIELEN	9
4.8 ONGEWERVLEDEN	9
4.9 CONCLUSIE	9
5 BEOORDELING EN CONCLUSIES	10

1 INLEIDING

1.1 Inleiding

Momenteel wordt er gewerkt aan de omlegging van de N201 om onder andere de dorpen Aalsmeer en Uithoorn te ontlasten van de verkeersdruk en de verkeersdoorstroming te verbeteren. Ter hoogte van Uithoorn zal de nieuwe N201 komen te lopen ten noorden van de Hollandse dijk. Tussen de dijk en de geplande N201 is natuurontwikkeling gepland waarvoor succesvol de bestemmingsplanprocedure is doorlopen. Ten noorden van de N201 is tevens natuurontwikkeling voorzien (zie figuur 1 voor de globale ligging en bijlage 1 voor de exacte ligging en begrenzing). In het kader van de ruimtelijke procedure om de natuurontwikkeling te kunnen realiseren dient onderzocht te zijn of een ontheffing van de Flora- en faunawet vereist is en kan worden verkregen. In onderhavig rapport worden de resultaten van deze haalbaarheidstoets weergegeven.

Figuur 1. Globale ligging van het beoogde tracé van de nieuwe N201 ter hoogte van Uithoorn met de geplande en voorziene natuurontwikkeling.

1.2 Het plangebied en de plansituatie

Het plangebied van het natuurontwikkelingsgebied bestaat momenteel uit weide- / akkerbouwgebied; dit zal worden ingericht met weiden, wateren en struwelen en een wandelpad (zie figuur 2).

Figuur 2. Plansituatie natuurontwikkeling onderhavige natuurtoets (invulling).

1.3 Vraagstellingen van het onderzoek

Gelet op de opdracht genoemd in de eerste paragraaf van deze inleiding, worden de volgende vraagstellingen onderzocht:

1. Welke wettelijk beschermde dier- en plantensoorten komen voor in het plangebied?
2. Wat zijn de effecten op de wettelijk beschermde soorten bij realisatie van de voorgenomen plannen?
3. Indien er effecten ontstaan op de beschermde soorten, staat dit de uitvoering van het plan dan in de weg?

1.4 Opbouw van dit rapport

In hoofdstuk 2 zal kort worden ingegaan op soortbescherming. De werkwijze van het onderzoek wordt in hoofdstuk 3 weergegeven. In hoofdstuk 4 worden de natuurwaarden weergegeven waarna vervolgens in hoofdstuk 5 de effecten van de voorgenomen ontwikkelingen op de beschermde soorten worden besproken. Ieder hoofdstuk wordt, indien relevant, afgesloten met conclusies.

2. FLORA- EN FAUNAWET

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet die per 1 april 2002 in werking is getreden, zijn regels gegeven over de bescherming van de in het wild levende planten- en diersoorten, mede ter uitvoering van Europese Richtlijnen (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn). De soortenbescherming van de Habitatrichtlijn is geïntegreerd in de Flora- en faunawet. Deze soortenbescherming houdt in dat handelingen zoals het doden, opzettelijk verontrusten, verstoren of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen, holen, nesten, eieren van dieren en het uitgraven, plukken en vernietigen van groeiplaatsen van planten verboden zijn.

Vrijwel elke ruimtelijke ingreep gaat gepaard met verstoring, vernietiging en andere effecten op planten en dieren. Om toch een ruimtelijk plan tot uitvoering te kunnen brengen is, indien er effecten te verwachten zijn op beschermde soorten, een ontheffing noodzakelijk van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Om ontheffing te kunnen verkrijgen moet aangetoond worden dat de voorgenomen ruimtelijke ingreep geen afbreuk zal doen aan de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten die in het plangebied zijn aangetroffen. Ook mag het natuurlijk verspreidingsbeeld niet worden beïnvloed. Op basis van dit criterium gelden er drie beschermingsregimes, afgestemd op de mate waarin soorten in hun voortbestaan bedreigd zijn.

Algemeen voorkomende soorten (categorie 1: lichte bescherming)

Voor algemeen voorkomende soorten zoals haas, egel, veldmuis, bruine kikker of gewone pad geldt sinds begin 2005 dat er een algemene vrijstelling is. Deze soorten zijn zo algemeen, dat zelfs als ze een keer geschaad worden, het voortbestaan van de soort niet in gevaar komt. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd als zij worden geschaad op voorwaarde dat met deze soorten goed omgegaan wordt: zij mogen niet onnodig gedood of gewond worden en activiteiten dienen buiten de kritieke periode plaats te vinden (zorgplicht).

Minder algemeen voorkomende soorten (categorie 2: matige bescherming)

Voor soorten die minder algemeen voorkomen als eekhoorn, steenmarter, levendbarende hagedis en diverse soorten orchideeën geldt dat een ontheffing vereist blijft bij ruimtelijke ingrepen omdat zij minder algemeen zijn en dus extra aandacht verdienen. Een uitzondering hierop kan gemaakt worden als wordt gewerkt volgens een door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. In zo'n gedragscode geeft een sector of initiatiefnemer zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bij het hebben van een gedragscode voor de minder algemeen voorkomende soorten is alleen nog een ontheffing nodig voor werkzaamheden die voortaan anders dan voorheen (gedragscode) uitgevoerd worden.

Strikt beschermde soorten (categorie 3: strikte bescherming)

Voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan en in bijlage 1 van het vrijstellingsbesluit beschermde planten en dieren (o.a. ringslang, hazelworm, boommarter, das, noordse woelmuis, otter en vleermuizen) geldt dat uitgebreid getoetst dient te worden op het criterium "de gunstige staat van instandhouding" en "het natuurlijk verspreidingsbeeld mag niet worden beïnvloed". Een ontheffing wordt slechts verleend wanneer er sprake is van een in de wet genoemd belang en er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat.

Tussen de soortbescherming en de bestemmingsplanprocedure is geen formele relatie. In het kader van de bestemmingsplanprocedure ((oude (Wet Ruimtelijke Ordening) moet duidelijk zijn of, indien een ontheffing nodig is, deze zal worden verkregen. Hoewel er dus geen formele koppeling bestaat tussen de bestemmingsplanprocedure en de Flora- en faunawet, blijkt uit jurisprudentie van de Afdeling

Bestuursrechtspraak dat een plan niet mag worden goedgekeurd als geen ontheffing verkregen kan worden. Ook onder de huidige Wet ruimtelijke ordening (Wro) geldt voor soorten van het lichtste regime een algemene vrijstelling en voor soorten van het middelste regime is het in de praktijk mogelijk om ontheffing te verkrijgen. Dit betekent dat in het kader van de bestemmingsplanprocedure, ook onder de nieuwe Wro formeel alleen rekening gehouden dient te worden met soorten van het strengste regime.

Sinds september 2009 beoordeelt LNV een ontheffingsaanvraag op basis van functieverlies. In aanmerking komen soorten voor een ontheffing als met (vooraf uitgevoerde) maatregelen de soort aangetast blijft worden. Uiteraard moet dan ook weer een in de wet genoemd belang aanwezig zijn. Daarbij is gekomen dat het aantal vogels dat vaste rust- en verblijfplaatsen sinds 2009 is uitgebreid. Dit houdt in dat de nestplaatsen van deze vogels ook buiten het broedseizoen zijn beschermd.

2.2 Rode lijst

De Rode lijst met bedreigde soorten is eind 2004 gepubliceerd in de Staatscourant en voor een deel is 2009 herzien. Bij aantasting van door de Flora- en faunawet beschermde, en op de Rode lijst geplaatste soorten zal goed moeten worden bekeken of de 'gunstige staat van instandhouding' van die soorten niet in gevaar komt. Daarnaast mag het natuurlijk verspreidingsbeeld niet veranderen. Andere bedreigde soorten van de Rode lijst zijn alleen meer impliciet beschermd via de zogenaamde zorgplicht. Er is geen directe relatie tussen de gepubliceerde Rode Lijsten en de Flora- en faunawet: een soort geniet alleen bescherming als deze benoemd is als beschermde soort in de Flora- en faunawet.

Alleen op basis van 'gunstige staat van instandhouding' kunnen bij beschermde Rode lijstsoorten "zwaardere" randvoorwaarden gelden dan voor algemene soorten. Zo zal het bij zeer algemeen voorkomende soorten die niet afnemen in aantal (geen Rode lijstsoort) relatief eenvoudig zijn om aan te tonen dat de "gunstige staat van instandhouding" niet in het geding komt. Voor soorten met een beperkt verspreidingsbeeld en die afnemen in aantal (soorten die wél op de Rode lijst staan) is een uitgebreide effectenstudie wenselijk, ondanks dat zij niet zijn beschermd. Voor deze soorten geldt namelijk de zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats.

3. METHODE

3.1 Veldbezoek

Ten behoeve van de natuurtoets Flora- en faunawet ten behoeve van de natuurontwikkeling is op 4 juni 2010 een bezoek gebracht aan het plangebied en directe omgeving. Gedurende dit bezoek zijn aanwezige ecotopen bepaald en is er een inschatting verricht naar de kans op het voorkomen van beschermde soorten.

3.2 Bestaande gegevens

In 2008 is door onderhavig bureau een uitgebreid onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde natuurwaarden ter plaatse van en in de directe omgeving van de geplande nieuwe N201 Legmeerdijk tot Amstel (Adviesbureau Mertens, 2008). Op basis van dit onderzoek is ontheffing aangevraagd en verkregen van de Flora- en faunawet met nummer FF/75C/2008/0496. Aan dit onderzoek lag mede ten grondslag een natuurtoets ten behoeve van de realisatie van de ongelijkvloerse kruising van de nieuwe N201 met de Zijdelweg (N521) (direct ten westen van plangebied)). Voor de aanleg en gebruik van de ongelijkvloerse kruising is ontheffing aangevraagd en verkregen van de Flora- en faunawet met nummer FF/75C/2007/0490. Een ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteiten bestaat uit een ecologische beoordeling door Dienst Landelijk Gebied en een Jurische toets door Dienst Regelingen. Het in 2008 uitgevoerde onderzoek ligt aan onderhavige toets ten grondslag. Voor de natuurontwikkeling ten zuiden van de nieuwe N201 (zie figuur 1) is ontheffing aangevraagd en verkregen van de Flora- en faunawet met nummer FF/75C/2009/0127.

4. BESCHERMDE SOORTEN EN EFFECTEN

4.1 Flora en vegetatie

Binnen het plangebied komen weiden en enkele akkers voor. Deze weiden en akkers zijn floristisch niet waardevol en het ontbreekt daarin aan waardevolle vegetaties en / of beschermde soorten. Tussen de weiden en akkers lopen sloten en (waterhoudende) greppels. Er is hierin een kleine kans op het voorkomen van de licht beschermde dotterbloem en zwanenbloem (niet bedreigd volgens de Rode lijst) al zijn deze soorten niet vastgesteld gedurende het verkennende gebiedsbezoek. Met de realisatie van de natuurontwikkeling is er echter wel een reële kans op het (talrijk) gaan voorkomen van deze soorten er zal de floristische waarde aanzienlijk worden vergroot.

4.2 Grondgebonden zoogdieren

Licht beschermde grondgebonden zoogdieren komen voor op of in de omgeving van het natuurontwikkelingsproject. Het betreft bijvoorbeeld bosmuis, mol, huisspitsmuis, konijn en haas die beschermd zijn via categorie 1 (lichtste beschermingsregime) van de Flora- en faunawet en die niet bedreigd zijn volgens de Rode lijst. Als gevolg van de natuurontwikkeling zal het gebied structuurrijker worden waardoor meer soorten zoogdieren kunnen gaan voorkomen. Er is hierbij een kans op vestiging van de zwaar beschermde en bedreigde waterspitsmuis en / of de noordse woelmuis.

4.3 Vleermuizen

Het plangebied van de natuurontwikkeling is momenteel een open gebied en daardoor weinig tot niet aantrekkelijk voor vleermuizen vanwege het ontbreken van structuur, verblijfsmogelijkheden en voedselaanbod. Als gevolg van de vernatting zal het insectenaanbod wel verbeteren waardoor de kwaliteit als foerageergebied zal toenemen. Ook de grotere hoeveelheid structuur (als gevolg van de aanplant van struweel) zal bijdragen aan verbetering van de kwaliteit als foerageergebied omdat vleermuizen zich dan beter kunnen oriënteren. Alle vleermuizen zijn beschermd via categorie 3 (zwaarste beschermingsregime) van de Flora- en faunawet, maar zijn niet bedreigd volgens de Rode lijst.

4.4 Broedvogels

Als gevolg van verruiging en vernatting kan de waarde van het plangebied als vogelgebied vergroot worden als rui- en foerageergebied. Daarnaast kan de dichtheid toenemen van algemene broedvogels. Voor meer kritische soorten die meer rust en ruimte vereisen is het noordelijk deel van het natuurontwikkelingsgebied met name van belang als weidegebied.

Binnen en grenzend aan het plangebied komen geen vogels voor met vaste rust- en verblijfplaatsen waarvoor een ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet vereist is. In het natuurontwikkelingsgebied komen momenteel wel algemene broedvogels voor zoals merel en meerkooi. Voor deze broedvogels geldt dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen moeten starten of moet worden voorkomen dat de vogels tot nestelen komen. Door op deze manier te werken worden geen strijdige handelingen uitgevoerd en is een ontheffing van de Flora- en faunawet niet vereist.

4.5 Amfibieën

Rugstreeppad is in en rond het plangebied van de natuurontwikkeling vastgesteld. Doorgaans komen zij in de winter voor in hogere delen als dijken. Binnen het gebied komt dit niet voor, vandaar dat het gebied alleen voortplantingsgebied is. De rugstreeppad is zwaar beschermd en volgens de Rode lijst van 2009 gevoelig. De dichtheid in en rond het plangebied was in het recente verleden echter (zeer)laag. Het is niet aannemelijk dat de situatie wezenlijk is veranderd. Naast deze soort komen licht beschermde soorten voor als middelste / grote groene kikker en bruine kikker. Alle soorten amfibieën zullen profiteren van de geplande natuurontwikkeling. De aanleg van meer (natuurlijk) water zal samen gaan met vergroting van het leefgebied. Rugstreeppad zal zich met name na de realisatie aanzienlijk uitbreiden. Na realisatie van het natuurontwikkelingsgebied zal de rugstreeppad blijven voorkomen. De vele wateren en oevers maken dit mogelijk. De dijken en paden kunnen dienst doen als landhabitat waarin de rugstreeppad kan overwinteren.

Voor de licht beschermde soorten die beschermd zijn via categorie 1 (lichtste beschermingsregime) van de Flora- en faunawet (die niet bedreigd zijn volgens de Rode lijst) geldt aan algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor rugstreeppad geldt dit niet en hiervoor dient ontheffing te worden aangevraagd van de Flora- en faunawet. Mede op basis van uitspraak van de Raad van State¹ kan voor soorten die vermeld staan op bijlage IV van de Habitatrichtlijn (o.a. rugstreeppad) belang J (ruimtelijke ontwikkeling) geen ontheffing meer worden verleend omdat de Habitatrichtlijn anders is geïmplementeerd in de Flora- en Faunawet. De natuurontwikkeling zal echter een positieve bijdrage leveren waardoor er geen functieverlies op treedt in en rond het plangebied. Per saldo wordt de situatie beter dan voorheen. Daarnaast is natuurontwikkeling een dwingende reden van groot openbaar belang. De rugstreeppad zal profiteren van de natuurontwikkeling en is gevoelig volgens de nationale Rode lijst van 2009. Bescherming van Flora- en fauna is tevens genoemd in de Vogelrichtlijn.

Ter voorkoming van het doden of verwonden van de rugstreeppadden in de aanlegfase is het noodzakelijk dat het plangebied wordt afgeschermd. Dit dient te gebeuren in de overwinteringsperiode die globaal van oktober tot en met maart loopt. Het gebied dient uitgerasterd te blijven gedurende de gehele aanlegfase (maart tot en met oktober) ter voorkoming van herkolonisatie in de aanlegfase.

4.6 Vissen

Binnen en rond het natuurontwikkelingsgebied komt de matig beschermde kleine modderkruiper voor. Deze kleine vissoort leeft in kleine waterhoudende sloten. De kleine modderkruiper is dan ook in 2008 vastgesteld in en in de directe nabijheid van het natuurontwikkelingsgebied. Met de realisatie van de plannen zullen sloten worden geïntegreerd in het plan en mogelijk nieuwe sloten worden aangelegd. De waterkwaliteit zal verbeteren als gevolg van het eindigen van agrarisch gebruik. Op grond hiervan is het aannemelijk dat het natuurontwikkelingsgebied in waarde zal toenemen voor de kleine modderkruiper. Omdat met de realisatie van de plannen echter mogelijk wateren worden verlegd, vergraven en/of worden beïnvloed, is echter wel ontheffing voor de kleine modderkruiper vereist. Het is aannemelijk dat deze ontheffing wordt verleend, aangezien de situatie verbetert en de kleine modderkruiper matig beschermd is. Er is zelfs een kleine kans dat er wordt geconcludeerd dat de ontheffing geheel niet noodzakelijk is omdat er alleen effecten optreden in de aanlegfase.

¹ ABRvS, 21 januari 2009, LIN BH0446.

Mede op basis van de zorgplicht van de Flora- en faunawet dienen verstorende werkzaamheden ter worden uitgevoerd buiten de voortplantingsperiode van kleine modderkruiper. De voortplantingsperiode van kleine modderkruiper loopt globaal van maart tot en met oktober. Werkzaamheden aan wateren dienen zo te worden uitgevoerd dat er ontsnappingsmogelijkheden voor kleine modderkruiper blijven bestaan.

4.7 Reptielen

Er zijn geen reptielen aangetroffen in het verleden. Het is derhalve niet aannemelijk dat met het plan reptielen worden beïnvloed. De aanwezige ecotopen bieden ook onvoldoende mogelijkheden aan reptielen om in en rond het natuurontwikkelingsgebied te leven.

4.8 Ongewervelden

Voor het voorkomen van beschermde ongewervelden zijn specifieke ecotopen vereist als heide, veengebieden of kruidenrijke graslanden. Deze biotopen komen niet voor zodat het voorkomen van beschermde ongewervelden kan worden uitgesloten.

4.9 Conclusie

Voor de realisatie van het natuurontwikkelingsgebied dient ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd voor rugstreeppad en kleine modderkruier in de aanlegfase. Er is een reële kans dat er wordt geconcludeerd dat ontheffing geheel niet noodzakelijk is omdat de effecten tijdelijk zijn (aanlegfase) en per saldo de situatie aanzienlijk verbeterd.

5 BEOORDELING EN CONCLUSIES

In het Bestemmingsplan moet de uitvoerbaarheid van het natuurontwikkelingsgebied worden aangetoond. In dit verband is het van belang dat, ingevolge de verplichtingen van de Flora- en faunawet, aannemelijk moet worden gemaakt dat de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten niet in het geding is. Als gevolg van de natuurontwikkeling zal het gebied voor alle soortgroepen in waarde toenemen. Wel dienen speciale maatregelen, in het kader van de Flora- en faunawet, getroffen te worden voor de rugstreeppad en kleine modderkruiper in de aanlegfase. Het betreffen mitigerende maatregelen ter voorkoming van het doden of verwonden die goed uitvoerbaar zijn. In het verleden zijn deze maatregelen opgenomen in een ontheffing van de Flora- en faunawet voor de natuurontwikkeling ten zuiden van de nieuwe N201. Aangezien sinds september 2009 een ontheffingsaanvraag beoordeeld wordt door het bevoegde gezag (LNV) op basis van functieverlies en deze alleen maar toeneemt; is het aannemelijk dat de Flora- en faunawet de uitvoerbaarheid van de natuurontwikkeling niet (negatief beïnvloedt).

BIJLAGE 1. LIGGING GEBIEDEN

Postbus 367
6700 AJ Wageningen
Tel: 0317-428694
Fax: 0317-450601